

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Præsertim Augustini, Et Thomæ Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Generalibus Principiis Amoris Et Morum - Prolegomena septem,
Librosque undecim complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput XIII. Requisita ad vincendam juris naturalis ignorantiam, quorum
aliquo deficiente, vincibilis censenda est, non invincibilis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73187](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73187)

est invincibilis, modo nulla detur obligatio veritatem ulterius inquirendi, aut iudicium suspendendi... Quia licet huiusmodi ignorantia... sit aliquo modo voluntaria, quatenus per majorem diligentiam superari potuisset; nihilominus est & dicitur invincibilis, quia ad diligentiam illam majorem adhibendam nulla datur obligatio... Porro qui, post seriam diligentiam, tandem pervenit ad rationem probabilem, cui inhaeret, non tenetur ad ulteriorem inquisitionem. Ita observavit Vasquez, &c.

50 Vidisti (Christiane Lector) quam notionem ignorantiae invincibilis, & à peccato excusantis, invehere conentur Molinista, ad eam utique novam, ad eam peregrinam, ad eam Christianis institutis rectaeque rationi adversantem, ad eam communi Sanctorum sensui dissentaneam, ad eam perniciosis consequentiis obnoxiam, ad eam (si modestia permitteret) ad eam fatuam (ob dicenda, partim cap. seq. partim p. 5. c. 2. & seqq. partim l. 11. dum de probabilitate) ut indigere videatur fulminante beatissimi Romani Pontificis dextera, ne latius serpat. Nam, ut obiter hinc dicam, qui volunt ignorantiam censeri invincibilem, quoties adhibito labore & industria veritas certa & manifeste non apparet, etiam si argumenta valde probabilia eam suadeant; non satis expendant consecraria à communi fidelium sensu aliena, quae exinde deducuntur. Nam, ut sapienter Charlasius de opin. delectu cap. 25. specie ignorantiae invincibilis excusanda foret idololatria, blasphemiam, parricidium, adulterium, & quodvis aliud crimen, admissum ab homine argumentis quidem probabilissimis, gravissimisque, sed non omnino certis & manifestis, cognoscens id quod facit esse idololatriam, blasphemiam, &c. Quod ad eum absurdum est, rationique naturali contrarium, ut qui hoc defenderet, à Magistratibus etiam politicis punitionem non evaderet.

CAPUT XIII.

Requisita ad vincendam juris naturalis ignorantiam, quorum aliquo deficiente, vincibilis censenda est, non invincibilis.

51 **J**uris naturalis ignorantiam peccati originalis esse poenam, nullus Catholicus diffidet. Ad quam miseriam iusta damnationis (inquit Augustinus l. 1. Retract. c. 9.) pertinent ignorantia & difficultas, quam patitur omnis homo, ab exordio natiuitatis suae, nec ab isto malo nisi Dei gratia quisquam liberatur. Ex his malorum fontibus (addit Enchir. c. 24.) omnis miseria naturae rationalis emanat, omnia utique peccata actualia. Quia (ut ait l. 1. ad Bonif. c. 3.) non agit in hominibus, etiam qui suadet & decipit, nisi ut peccatum voluntate committant, vel ignorantia veritatis, vel delectatione iniquitatis, vel utroque malo, & cecitatis, & iniquitatis. Quasi dicat, omnia peccata actualia, vel solà ignorantiam commit-

ti, vel solà concupiscentiâ, vel ignorantiam simul & concupiscentiâ.

Magna proinde hominis miseria est, qui scit quemadmodum debeat domare leones, & nescit quemadmodum vivere. Estque miseria ista tam generalis, ut plena legis naturalis notitia à paucis obtineatur. Nam tamen eam assecuti credantur Apostoli, in die Pentecostes, quando Spiritus sanctus docuit ipsos omnia, & in omnem deduxit veritatem; ipsis tamen exceptis, plenum istud scientiae & sapientiae donum pauci consecuti sunt: cum ne Pater quidem Patrum, Doctorque Doctorum Augustinus, plures se circa jus naturale difficultates enotare potuisse, epistolâ 250. ad Paulinum deploret.

Quid igitur de nobis dicendum, qui sumus homines corde immundi, ideoque tenebras longè plures patimur, & majores? Vel ipse Rex Propheta sibi supplicat ignoscere, non solum juvenutis delicta, sed & ignorantias suas, non utique Mosâicae legis, quam plenè didicerat, sed legis naturalis. Et, ut Gregorius Magnus ait l. 6. Mor. c. 6. nonnunquam ea ipsa, quae rectè nos agere credimus, an in districti Judicis examine recta sint ignoramus. Sape enim opus nostrum causa damnationis est, quod est profectus putatur esse virtutis. Sape unde placari Judex creditur, inde ad irascendum placidus instigatur, juxta illud: "Est via quae videtur homini recta, novissima autem ejus ducunt ad mortem."

Quam veritatibus istis parum consonant Molinista, de quibus praecedenti capite: Quam parum etiam consonant sequenti veritati, quod cum lex aeterna, & naturalis, vel unica vel primaria sit omnium actionum humanarum regula, omnino sequenda sit, dum patet; omni diligentia quaerenda, dum laetè non minori utique, quam si quaeretur ingens thesaurus absconditus: cum aeternae legis ignorantia eo ipso culpabilis sit, quo veritatis ipsius notitia minus diligenter quaeritur, quam pecunia & thesaurus. Notitia namque ista infinitus est thesaurus hominibus, quo qui nisi sunt, participes facti sunt amicitiae Dei. Sap. 7. Et ideo Dei legem diligere jubemur super aurum & topazion. Psal. 118. Quomodo verò Dei legem super aurum & topazion diligit, qui eam intelligere negligit, vel minorem adhibet diligentiam ad eam intelligendam, quam ad inveniendum absconditum thesaurum? Nunquid ad eum inveniendum contentus esset medio probabili, dum probabilis suppetere? Siquis ludo vel impudicis amoribus implicatus, quo tempore cogitandum esset de quaerendo thesauro, ob nimiam illam implicationem de eo quaerendo non cogitaret, ideoque ab alio praeventus, illius inveniendi spem amitteret, an non stultitiae suae incogitantiam suam imputaret? An non sapientes omnes eadem illi stultitiae similiter imputarent? An non omnes dicerent ipsum parum curasse thesauri illius inventionem?

Simi-

55 Similiter ergo qui vanis ac stultis rebus se implicans, quo tempore cogitandum est de lege Domini, ob illam stultam implicationem de ea sollicitè servanda non cogitat (cùm tamen sollicitè cogitare deberet, juxta illud: *In lege Domini meditabitur die ac nocte*; ad hoc namque factus est homo, ut Dei mandata sollicitè servet, juxta illud Eccle. 12. *Deum time, & mandata ejus observa*; hoc est enim omnis homo) dicendus est de ea servanda parum sollicitus, imò parum curare violationem illius; cùm tamen scriptum sit: *Tu mandasti, mandata tua custodiri nimis*, id est maxima cum sollicitudine.

56 Non dicat ergo talis homo: non cogitavi, non adverti, non reflexi me agere contra legem Dei. Quòd enim non adverterit, quòd non cogitaverit, quòd non reflexerit, culpa ipsius est; cogitasset enim, advertisset, reflexisset, si dimissis implicationibus stultis & vanis, in lege Domini meditatatus fuisset, uti debebat, eamque adhibuisset sollicitudinem pro ea inquirenda, cogitanda, servanda, quam prudentes sæculi adhibere solent pro inquirendo & inveniendo thesauro.

57 Confirmatur & illustratur hæc ratio, quia naturali lumine notum est, hominem qui deliberatè aliquid agit, scire debere quid agat, an scilicet conforme sit fini propter quem factus est, per consequens an conforme divinæ legi, à qua deviare peccatum est. Quia est à fine suo deviare. Scire verò non potest, an id quod agit conforme sit divinæ legi, nisi faciat, quod facere debet, ad noticiam legis comparandam, amoveatque proinde impedimenta istius notitiæ. Atqui nec facit, quod facere debet, ad noticiam divinæ legis comparandam, nec ad amovenda istius notitiæ impedimenta, dum totus vagatur extra se, dum non consulit sibi, sed vivit nihil de fine suo deliberans, viamque illi adversam tenens, eò quòd tota occupatio ipsius sit vel concupiscentia carnis, vel concupiscentia oculorum, vel superbia vitæ, perindeque vivat ac si alia post præsentem non superesset vita: similis stulto, qui longum iter capefferet, nihil de fine itineris præstituens, idèdque quòd vadat ignorans; cujusmodi certè ignorantia nequit non esse stultitia potius quàm ignorantia, & stultitia quidem (in negotio salutis) absurdissima, gravissimèque culpabilis. Similis quoque homini Religioso, Religionem ingredientis, & voventi, nec tamen quidquam sollicito de explorando fine & obligationibus statûs Religiosi, sed danti se totum *Æsopi* fabulis, vel rebus sæcularibus; cui licet Religionis leges nunquam in mentem veniant, culpabilis ignorantia, imò stultitia maximæ, legumque violatarum reus est. Quemadmodum & Rex, vel Princeps, qui regni vel Provinciæ regimen capefferet, nihil de fine & directione illius deliberans, sed totus genio indulgens: qui licet non attendat seu non advertat ad mala inde oriunda, nullus est qui negare possit,

culpabilem esse incogitantiam ipsius, nec ipsum excusare à reatu malorum illorum.

Itaque quicumque voluntariè se distrahit à debita reflexione ad finem suum, sicut & ad prima syndereseos dictamina, scintillasque divini luminis, omnibus ab Authore naturæ inditas, de lege Dei custodienda, de vita rectè instituenda, de habenda potiori cura animæ quàm corporis, de futura vita inquirenda, de probitate concupiscentiis & vanitatibus præferenda, vel etiam alia omittunt necessaria ad noticiam divinæ legis comparandam, invincibili non laborant ignorantia saltem practica illius, uti postea videbitur. Quòd ergo vices mutant homines, quòd extravagantes, vel etiam adversas vias teneant, quòd tota eorum cura sit satisfacere concupiscentiis suis, totum istud ipsis voluntarium est; & ex ista universalissima causa mala multa, inconvenientia magna, ignorantia & incogitantia plurimæ nata sunt sequi. Ergo saltem in hac universalissima causa cunctis perinde voluntaria culpabilis est incogitantia de lege Dei, quàm de Deo ipso. An etiam mala quæ isti peccant cum tali de Deo incogitantia, excusare audebunt Molinistæ? Certè non excusar Apostolus Rom. 1. Idèd enim tales de Deo, Deique lege non cogitant, quia in summa rerum, corrumpendo viam suam voluntariè facti sunt insipientes, sicut ille de quo Pl. 52. *Dixit insipiens in corde suo, non est Deus*; cujus insipientiæ causa immediatè subjungitur ibidem: *Corrupti sunt, & abominabiles facti sunt in iniquitatibus, non est qui faciat bonum*, prout Augustinus observat ibidem. Vel hinc ergo illucescere incipiunt perniciose consecraria quæ ex Molinistica ignorantia invincibilis notione derivantur. Sed ampliùs illucescent per ea quæ dicemus de peccatis ignorantia, deque probabilitate.

Æternæ itaque legis ignorantia eo ipso culpabilis est, quo debita non adhibetur diligentia pro acquirenda tam certa & perfecta, ac fieri potest, ejus notitia. Quæ quidem tanta esse debet, quantam postulant rei ac negotii gravitas, deliberantisque facultas, spectatis circumstantiis. Quæ quidem quanta præcisè esse debeat, facile non est generaliter definire. Quia tamen de summo malo vitando agitur, dum agitur de vitando peccato, plerumque fit, quòd imbecillitatis nostræ prætextu delusi, sufficientem, imò & abundantem diligentiam nos adhibuisse putemus, dum reipsa minorem adhibuimus quàm oportet. Quamvis enim habenda sit ratio capacitatis ejus qui deliberat, sicut & circumstantiarum, ut proximè dixi; maximè tamen magnitudinis mali, de quo vitando consultatur. *Nam ubi periculum majus intenditur, ibi procul dubio est plenius consultandum.* Cap. 3. de elect. in 6. Nullum verò periculum majus periculo peccati, per quod in miseriam miseriarum maximam incidimus. Idèdque hac in parte nimia esse non potest diligentia, tamen nimia esse

possit respectivè ad imbecillitatem deliberantis. Quamobrem cavendus quidem hinc scrupulus, inde tamen cavendum, ne humanæ imbecillitatis specie negligentia occultetur, aut veritatis minus gratæ intuitus fugiatur.

60 Illud saltem pro indubitato habent SS. Patres, in concernentibus salutem animæ, adhibendam, si non majorem, saltem non minorem diligentiam, quàm in iis quæ concernunt salutem corporis (juxta dicta l. 1. c. 17.) & si in investiganda lege Dei adhibenda non sit diligentia tanta, quantam adhibent avari, vel qui ex sæcularibus habentur prudentissimi (nec enim jubemur esse prudentissimi, sed prudentes) saltem adhibeatur tanta, quantam pro gravitate negotii adhibent qui communiter habentur prudentes; quod dum dico, vereor ne indulgentius dicam: quia sæculi prudentes cæci non sunt in rebus sæculi; nos autem in concernentibus animæ salutem cæci sumus à nativitate, istiusque cæcitatæ tenebras nostræ augent cupiditates.

61 Primum proinde requisitum ad vincendam juris naturalis ignorantiam, est clamare cum cæco Evangelico: *Jesu Fils David miserere mei... Domine ut videam.* Luc. 18. Sedulo ergo invocandus est Spiritus sanctus, ut cæcis ac miseris sapientiam det & intellectum, dicendo cum Regio Pfalte: *Notam fac mihi viam, in qua ambulem. Domine doce me facere voluntatem tuam. Dirige me in veritate tua. Da mihi intellectum, & scrutabor legem tuam.* Quia, ut Josaphat Rex aiebat 2. Paralip. 2. cum ignoremus quid agere debeamus, hoc solum habemus residuum, ut oculos nostros dirigamus ad te. Propter quod & Jacobus Apostolus monet: *Siquis indiget sapentiâ, postulet à Deo, qui dat omnibus affluenter, & non improperat, & dabitur ei, juxta Salvatoris promissum: Petite, & dabitur vobis; querite, & invenietis, si utique petamus necessaria ad salutem, & maxime spiritum bonum.* Matth. 7. Homo namque ne in ipso studio cognitionis, propter humanam mentis infirmitatem, in pestem alicujus erroris incurrat, opus habet magisterio divino, cui certus obtemperet, & adjutorio, ut liber obtemperet, inquit Augustinus l. 9. de Civit. Dei c. 14.

62 Potrò ista ad Deum oratio talis esse debet ac tanta, qualem & quantam postulat quæsitæ veritatis magnitudo, juxta illud ejusdem l. de nat. & grat. c. 17. *Admonemur à Domino petere sapientiam, qui dat omnibus affluenter, utique iis qui sic petunt, & tantum petunt, quomodo & quantum res tanta petenda est.*

63 Per consequens esse debet assidua ob continua errandi pericula, quæ vel ipsi Sancti in seipsis agnoverunt: & idèò Sancti (teste eodem Augustino l. 22. de Civit. Dei c. 23.) vigiliis continuis excubarunt, ne opinio versimiliter falleret, ne disciperet sermo versutus, ne se tenebra alicujus erroris offunderent, ne quod bonum est malum, aut quod malum est bonum esse crederetur. Et propterea Tobias filium suum

monebat: *Omni tempore benedic Deum, & pete ab eo ut vias tuas dirigat, & omnia consilia tua in eo permaneant.* Tob. 4. Et Eccli. 37. *In his omnibus deprecare Altissimum, ut dirigat in veritate viam tuam.* Alioqui non debet quisquam existimare, debitâ se diligentia functum, nec invincibiliter errare, si errer. Eandem orationis necessitatem ad vincendam juris naturalis ignorantiam pluribus sacris testimoniis roborant epistolæ Augustini, atque Innocentii Papæ 90. 92. 93. 94. 95. ita ut certissimè errent Scriptores illi, qui (apud Chatlasium disp. theol. de opin. delect. c. 2.) docent, hominem, de actionis malitia dubitantem, certis dumtaxat casibus admodum raris, orare debere pro impetrando cælesti lumine ad veritatem cognoscendam.

Nec tamen sufficit orare, nisi exaudiendæ orationis impedimenta tollantur, præsertim infidelitas in adimplendis iis quæ justa esse quispiam certò jam novit, & sollicitè cavendis quæ injusta esse evidenter cognoscit. Optima namque via, ad impetrandum amplius lumen, est fidelitas & sollicitudo magna sequendi lumen jam obtentum.

Tertium requisitum est adhibere adminicula inveniendæ veritatis, dando imprimis operam, ut ab omni cupiditate cor expurgetur. Quia ut soli sæpe nubes offundunt tenebras, sic rationem affectus inordinati obscurant. S. Maximus Martyr to. 2. serm. 59. *Et amor sui rellum labefactat judicium.* S. Isidorus. Cum enim amor noster sit pondus nostrum, & eo feramur, quocumque ferimur (Augustinus l. 13. Confess. c. 9.) dum creaturæ cujuspiam amore occupati sumus, ad eam nostra trahitur intelligentia, eam considerabit, secundum eam judicabit, à rationibus contrariis sese avertet. *Qualis enim unusquisque est, talis finis videtur ei,* inquit Philosophus. Deus etiam indefaigibili lege spargit penales cecitates super illicitas cupiditates. Augustinus l. 1. Confess. c. 18. Unde Thren. 5. *Quia peccavimus... idèò obtenebrati sumus.* Judicent proinde, quorum interest, an tolerabilis sit propositio Filiutii tr. 21. c. 20. n. 372. *Rarò vel nunquam reneitur homo se preparare ad gratiam, ut ignorantiam tollat.*

Quartum requisitum est ut ex parte nostra non omitantur media necessaria ad acquirendam veritatis notitiam. Neque enim auferenda sunt dumtaxat impedimenta, sed adhibenda quoque adminicula illius acquirenda, studium utique tantum, quantum negotii exigit gravitas. Quòd si ipsi deliberantes minus capaces sint, peritiores consulere debent, ut illorum studium & eruditio nostram compenset eruditionis inopiam. Videant tamen qui ingenii & eruditionis inopes non sunt, ne sibi nimis confidant. Quia ob nimiam illam confidentiam non rarò, Deo permittente, in errorem labuntur, sicut Deus ipse per Isaiam & Apostolum 1. Cor. 1. testatur: *Perdam sapientiam sapientium, & prudentiam prudentium*

repro-

reprobabo. Ut ergo sapientes sint, eruditionis ipsorum comes esse debet humilitas, juxta illud Matth. 11. *Abcondisti haec a sapientibus & prudentibus, & revelasti ea parvulis.* Et Jacob. 4. *Deus qui superbis resistit, humilibus dat gratiam.*

67 Sapienter proinde Adrianus VI. in 4. de Confess. q. 5. dub. 7. *Ignorantia solum est in homine invincibilis, quando facit quod in se est, apud Deum & homines, ut mereatur veritatem edoceri; volens efficaciter amplecti, in quamcumque partem Dei praeceptum declinaverit.* Ex quo quodlibetica q. 2. in 1. five argum. ad 2. concludit: *Qui ergo in dubiis inquiri veritatem ab homine, etiam docto, non est tutus, nisi simul talem se exhibeat orationibus & lacrymis, qui merito instrui debeat de agendis, ubi defuerit humanum ministerium.*

68 Ideo in peritiorum, qui consuluntur, delectu, summa opus est prudentia. Quia ubi de salute aeterna agitur, ii qui consulunt, sincerum praese ferre debent desiderium cognoscendae sequendaeque veritatis, etiam si futura sit ipsis incommoda (aliis saepe Deus permittit consiliarios errare, in penam consulentium) ii etiam qui consuluntur, sinceri esse debent amatores veritatis, nec quaerere loqui placentia, sed salutaria & vera, non ex dissipatis laicorum opinionum cisternis, sed ex germanis Ethices Christianae fontibus, Scripturam videlicet & traditione deprompta.

69 Saluberrimum hac in re videtur Bellarmini monitum, in epistola ad Nepotem suum, Episcopum Theanensem: *Siquis velit in tuto salutem suam ponere, is omnino debet certam veritatem inquirere, & non respicere quid multi hoc tempore dicant, aut faciant. Et si rei certitudo non possit ad liquidum apparere, debet omnino tutorem partem sequi, & nullam ratione, nullius imperio, nullam utilitate temporali proposita ad minus tutam declinare. Agitur enim de summa rei, cum de salute aeterna tractatur, & facillimum est conscientiam erroneam aliorum exemplo induere, & eo modo, conscientiam non remordente, ad eum locum descendere, ubi vermis non moritur, & ignis non extinguitur.*

70 Et quis non hoc in hora mortis, judiciumque tremendi die, se fecisse vellet? Atqui quolibet in negotio agendo, si incertus sis, quid potius eligas (verba sunt venerabilis Bartholomaei à Martyribus, Archiepiscopi Bracharensis, miraculis clari, in compendio vitae spiritali. p. 1. c. 7.) *antequam statua quid agendum sit, prius considera quid... acturus esses, si instaret tunc hora mortis. Item cogita, quid mallos egisse, cum steteris in die judicii coram Domino, & illud age. Si dubites adhuc, elige illud quod natura tua & affectionibus molestius est, & magis adversatur, juxta illud: „Esto consentiens adversario tuo... (id est divinae legi, concupiscentiis & inclinationibus tuis adversantibus) (ut Augustinus exponit ser. 1. de serm. Dom. c. 3. sicut & S. Gregorius homil. 39. in Tom. 1.*

Evang.) *ne forte iradat te adversarius Judici... & in carcerem mittaris.* Matth. 5. Quasi dicat Dominus: in dubiis salutem animae concernentibus, ne sequaris consilia blandientium Casuistarum, sed eorum potius qui stant pro lege contra inclinationes tuas. Tum quia alias salutis periculum vertitur. Tum quia verba blandientium Casuistarum non sunt verba sapientum. Scriptum est enim: *Verba sapientum sicut stimuli, & sicut clavi in altum defixi.* Eccl. 12. Quare? Rationem dat Hieronymus ibidem: *quia in similitudinem stimulorum corrigunt delinquentes, & pigros mortuorum gressus aculeo pungente commovent...* Notandum est quod dicantur verba sapientum *pungere, non palpare, nec molli manu attrahere laciniam, sed errantibus & tardis poenitentiae dolores & vulnus insigere. Si igitur sermo non pungit, sed oblectationem facit audientibus (uti faciunt verba blandientium Casuistarum, molliumque Decalogi Interpretum) iste non est sermo sapientis. Verba quippe sapientum sicut stimuli: quae quoniam ad conversionem provocant delinquentem, & firma sunt, & à Concilio Sanctorum data, atque ab uno Pastore concessa, & solida radice fundata sunt.* Haec Hieronymus.

Et cui dubium esse potest, quod quemadmodum salutem aeternam omnibus commodis nostris temporalibus oportet nos anteponere; ita & illud omne quod salutem aeternam in tuto ponit, anteponere nos oportet omnibus Casuistarum opinionibus seu commodis responsis, sequacium salutem in tuto non ponentibus?

Propterea Joannes Sarisberienensis, S. Thomae Cantuariensis Discipulus, postea Carnontensis Episcopus, l. 1. epist. 157. inter S. Thomae epistolas à Christiano Lupo editas: *Ecce coram Deo (inquit) quem hujus verbi in extremo examine ictum invoco, tota spiritus libertate... respondeo, quod in omni ardua dubietate cetero faciendum; scilicet ut primo omnium quaramus & sequamur quod super hoc lex divina praescripsit. Quae si nihil certi exprimit, recurramus ad Canones & exempla Sanctorum. Ubi si nihil certum occurrit, tandem explorentur ingenia & consilia sapientum in timore Domini; illaque, seu pauciores, seu plures sint, caeteris praesentantur, qui honorem Dei commodis omnibus anteponunt. Nullus enim salubriter incedit, lege Dei, quae omnibus est certissima forma vivendi, neglecta; quam negligit, qui negligit viam secundum quam in tuto posita est custodia illius. Et qui Patrum vestigia detrectat imitari, ad consortium regni, quo illi gaudent, introire non poterit.*

Non ergo tutum est quoruncumque peritorum responsa & opiniones sequi, etiam si pii ac prudentes habeantur. Nam sine dubio à Judaeis periti, pii ac prudentes habebantur Scribae, Pharisei & Legisperiti ipsorum; eorum tamen sequentes doctrinam, legi naturali adversam, securi non erant. Imò Matth. 14. *caci*

vocantur cum cæcis ducibus suis in præcipitium cadentes. Nec securi fuerunt, qui secuti sunt opiniones Bauniorum, Tamburini-
 rum, Escobariorum, aliorumque ejusmodi Casuistarum, à quibus traditæ sunt tot propositiones ab Alexandro VII. Innocentio XI. & Alexandro VIII. ob nimiam laxitatem damnatæ, velut ut minimum scandalosæ, & in praxi perniciosæ; tamen earum Authores habiti sunt prudentes, docti & pii. Neque enim omnes qui habentur tales, securi sunt duces, præsertim in rebus commodum nostrum spectantibus, in quibus verba ipsorum censenda non sunt verba Sapientum, dum cupiditibus nostris blandiuntur, nisi certum proferrant ex germanis Ethicis Christianæ fontibus fundamentum, ut supra dixi, conformiter ad salutaria monita Bellarmini, venerabilis Bartholomæi à Martyribus, Joannis Sarisberien-
 sis, S. Hieronymi, atque ipsiusmet Spiritus sancti Eccle. 12. Enimvero si securæ fuissent laudatorum Casuistarum opiniones ante damnationem, eas Ecclesia non declarasset ut minimum scandalosas, & in praxi perniciosas; neque enim suâ declaratione fecit tales, sed monuit esse tales.

CAPUT XIV.

Confectaria momentosa ex dictis cap. præcedenti.

74 **E**X ibi dictis manifestè consequitur 1°. verum esse quod docet insignis Doctor ex Seraphico Ordine S. Francisci, Alphonsus à Castro l. 2. de potest. leg. pœn. c. 14. ad conscientiæ securitatem non sufficere consilium peritorum illorum, de quibus fama est quoddam aliis in rebus laxiorem habent conscientiam, seu doctrinam. Et si multi tales concorditer de re aliqua senserint, non est propterea illorum sententia securè suscipienda, si constet alios viros bonos perinde ac doctos contrarium sentire, etiam si hi pauciores sint numero quam alii. Securè proinde hodie nemo sequitur lascivientia ingenia, de quibus Alexander VII. in præfat. Decreti sui de 24. Sept. 1665. conqueritur, *summam illam luxuriantium ingeniorum licentiam in dies magis excrescere, per quam in rebus ad salutem pertinentibus modus opmandi irrepsit, alienus omnino ab Evangelica simplicitate, sanctorumque Patrum doctrina, & quem si pro recta regula fideles in praxi sequerentur, ingens irreptura esset vita christiana corruptela.*

75 2°. consilium ab iis potius Doctoribus sequendum, qui arctam divinæ Scripturæ, & sanctorum Patrum doctrinam sequuntur, quam qui laxam & inclinationibus nostris blandientem, sequitur ex primo confectario, necnon ex hoc quod arctam esse viam, quæ ducit ad vitam, Veritas definiit Matth. 7. Ad quem locum Hieronymus & Anselmus observant, difficile esse non solum per hanc viam ambulare, sed & eam invenire, ob naturæ

nostræ corruptionem. Quæ difficultas vix ullâ foret, si securæ esset blandientium Casuistarum doctrina. Sed istam securam non esse Salvator ibidem & Luc. 13. satis innuit, dum declarat, paucos ex iis qui quærent intrare (adeoque ex fidelibus) in regnum caelorum intraturos. Non pauci verò ex fidelibus in regnum caelorum intrarent, si per arctam caliviam ambularent, qui vitam dulciter transigunt secundum blandientem ejusmodi Casuistarum doctrinam.

3°. securiorem proinde esse directionem, tutioraque & salubriora consilia strictorum, quam laxorum Doctorum. Tum quia verba ipsorum, utpote pungentia ut stimuli, verba sunt Sapientum, ut vidimus n. 70. Verique Doctores & Apostolici viri à Domino vocantur *sal terra* (quemadmodum enim sal urit & pungit; sic ipsi terrenos homines urunt & pungunt.) Tum quia licet utraque cavenda sit extremitas, & rigoris scilicet & laxitatis; majus tamen hodie periculum est à laxis, quam à rigidis Doctoribus, majorque fidelium multitudo peit ob nimiam Confessariorum & Directorum indulgentiam, falsamque misericordiam, quam ob excessivum rigorem, uti demonstravimus Prolegom. 2. c. 15. n. 146. & seqq. & amplius demonstrabimus to. 3. l. 5. Unde venerabilis Petrus Cantor, celeberrimus Doctor & Cancellarius Parisiensis, Doctores illos qui se benignos vocant, Eunuchos & effeminatos appellat, eunuchizantes quod virile & robustum est in arcu Domini, contra quos invehitur (inquit) Isaias c. 3. dicens: *Dominus auferet a Hierusalem consiliarium, & prudentem eloqui mystici. Et dabo pueros principes eorum, & effeminati dominabuntur eis.* Et ista est ratio, propter quam V. Bartholomæus à Martyribus, cap. præcedenti laudatus, eligendum monet, quod naturæ nostræ ac affectionibus magis molestum est, & magis advertatur. Et Joannes Sarisberien-
 sis vult cæteris præferri consilia sapientium in timore Domini, qui honorem Dei, sollicitamque proinde observantiam legis ipsius, commodis omnibus anteponunt.

4°. ignorantiam invincibilem excusabilemque non esse in illis, qui cognoscendæ veritatis voluntaria impedimenta habent ex parte intellectus, vel voluntatis: ex parte utique intellectus per studii defectum, vel inconsideratam præcipitatemque electionem opinionum, de seipsis præsumptionem, vel nimiam adhesionem ad opiniones exceptas. Ex parte voluntatis, ex nimio earundem opinionum amore, non tam quia veræ sunt, quam quia commodæ, quia scilicet secundum eas facile practicatur officium Confessarii, Judicis, &c. Ipsos namque voluntariè excæcat cupiditas & amor sui. Ob ea quæ dixi num. 65. Ille etiam defectus frequenter provenit ex inordinato quo impelluntur amore suarum, vel sui Sodaliitii opinionum, quo fit ut iis sic adhærescant, ut ne audire quidem velint eos, à quibus ad ve-